

MORA

SUSTAINABLE CITY

STRATEGI FÖR HÅLLBAR UTVECKLING I
MORA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. INLEDNING	3
1.1 MÅL	3
1.2 SYFTE	3
1.3 BAKGRUND	3
3. ORGANISATION	5
3.1 PROCESSGRUPPENS ROLL I DE OLIKA PERSPEKTIVEN	5
3.2 PROCESSGRUPPENS UPPDRAG	6
4. ARBETSPERSPEKTIV	6
4.1 FÖRHÅLLNINGSSÄTT	6
4.2 VERKSAMHETSPLAN	7
4.3 LÖPANDE ARBETE	8
4.4 BESLUTSUNDERLAG	9
5. IDENTIFIERADE FRAMGÅNGSFAKTORER	9
6. ARBETSOMRÅDEN 2010 -2012	9

Bilaga 1: Målsättningar i Moras miljömål, Energiplan, Avfallsplan samt Folkhälsoprogram

Bilaga 2: Avsiktsförklaring Uthållig kommun

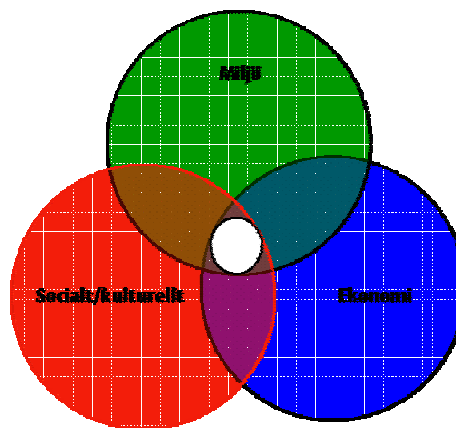
1. INLEDNING

1.1 MÅL

Målet med Sustainable City¹ (*fortsättningsvis benämmt SC*) är att Mora ska vara en underbar plats att bo, verka och vistas i, som privatperson, företagare eller besökare.

1.2 SYFTE

Syftet är att i samverkan utveckla Mora på ett hållbart sätt. Strategin syftar också till att söka förändringar som präglas av lönsamhet, bra för miljön lokalt och globalt samt att den bidrar till en utveckling av Mora socialt och kulturellt. Dessa lösningar symboliseras av den vita cirkeln i mitten av bilden.

Slutligen ger oss strategin stöd i hur vi i de olika perspektiven förhållningssätt, strategiskt mål, löpande arbete och beslutsunderlag skall arbeta för att nå det visionära målet.

1.3 BAKGRUND

I Mora kommun finns en tydlig ambition att utveckla Mora på ett hållbart sätt. Den politiska plattformen och visionen ger en tydlig signal om denna inriktning.

Utöver dessa finns även ett antal olika planer som är antagna i kommunfullmäktige. I detta sammanhang kan nämnas Översiktsplan antagen 2006, Moras miljömål 2008 – 2011, Energiplan med klimatstrategi 2007 - 2010, Avfallsplan antagen 2007 och Folkhälsoprogram 2010-2012. I dessa planer finns mål och åtgärder som ska styra utvecklingen av Mora i en hållbar riktning. I bilaga 1 finns en sammanställning över planernas målsättningar. De lokala planerna har sin grund i överenskommelser på nationell² och internationell³ nivå.

¹ Sustainable City fritt översatt till hållbar stadsutveckling, hållbar samhällsutveckling.

² **Regeringens klimat- och energimål till 2020:** 40 procent minskning av klimatutsläppen, minst 50 procent förnybar energi, 20 procent effektivare energianvändning samt minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn. Basår 1990. **Sveriges folkhälsomål** <http://www.fhi.se/> samt **Sveriges miljömål** <http://www.miljomal.nu/>

³ **EU:s energi- och klimatpaket (2008):** Minskade utsläpp av växthusgaser med minst 20 procent till år 2020 (EU 27), utsläppen ska minska med 30 procent vid en bredare, internationell överenskommelse. Andelen förnybar energi ska motsvara 20 procent av all energianvändningen i EU år 2020. Biodrivmedel ska utgöra minst 10 procent av den totala drivmedelsanvändningen inom transportsektorn senast år 2020. Ökad energieffektivitet inom unionen - energianvändningen ska minska med 20 procent till år 2020.

Dessa planer är förankrade i KF och beskriver tydligt **vad** vi skall uppnå. Den här strategin beskriver **hur** vi skall jobba för att uppnå målen och identifiera synergieffekter i ett helhetsperspektiv.

Mora kommun deltar, tillsammans med ett 60-tal andra svenska kommuner, i Energimyndighetens program Uthållig kommun (2008-2011). Programmet fungerar som ett stort nätverk för att sprida kunskap inom energiområdet genom t ex temaområden, geografiska kluster och goda exempel. Bilaga 2 innehåller avsiktsförklaringen för programmet.

Kommunen har tillsammans med E.ON och Siljan Timber AB genomfört en förstudie⁴ om förutsättningarna att utveckla samhället i Mora enligt principerna för SC, som är ett världsomspännande koncept för hållbara samhällen. Förstudien har lyft fram sju områden som särskilt intressanta att arbeta vidare med.

1. Öka andelen lokal förnybar energi genom energieffektivisering och ökad produktionskapacitet från förnybara energikällor.
2. Kommunens verksamheter föregår med gott exempel genom att bland annat skapa en hållbar skola, utveckla hållbart byggande och miljöanpassa kommunens egen bilpark.
3. Skapa en symbol för det nya Mora, till exempel genom att använda och visa nya energilösningar på kommande nybyggnationer.
4. Kommunikation och marknadsföring.
5. Främja cykling, promenader och folkhälsa.
6. Bidra till att miljöanpassa transportsystemet genom att bland annat utveckla kollektiv-, tåg- och personbilstrafiken.
7. Stimulera lokal produktion av livsmedel och ökad andel ekologiska livsmedel

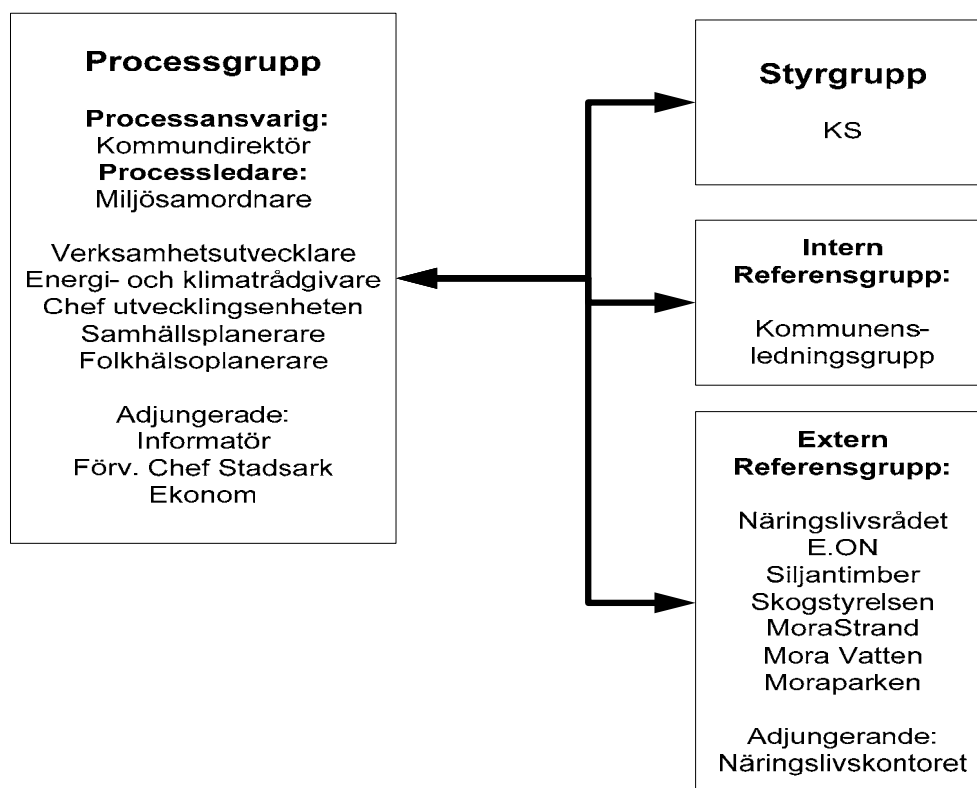
Inom ramen för dessa sju områden finns det i förstudien en redovisad idébank.

⁴ Förstudierapport SC Mora, 2009-01-29

3. ORGANISATION

Eftersom SC inte är ett tidsbegränsat projekt utan ett långsiktigt kontinuerligt och systematiskt arbete som successivt skall vävas in i den ordinarie verksamheten så består organisationen av en processgrupp, en styrgrupp och två referensgrupper.

3.1 PROCESSGRUPPENS ROLL I DE OLIKA PERSPEKTIVEN

Förhållningssätt: Stödja implementeringen, utgöra ett bollplank, belysa långsiktiga mål, lyfta fram goda exempel och marknadsföra/informera.

Verksamhetsplan: Lägga fram SC bokslut i två delar där del 1 redovisar hur långt vi hunnit på vår väg mot målen och där del 2 innehåller förslag till prioriteringar.

Löpande arbete: Föreslå arbetsområden, kompetensresurs, bollplank och omvärldsbevakning.

Beslutsunderlag: Kompetensresurs, bollplank och övergripande bevakning av angelägna arbetsområden.

3.2 PROCESSGRUPPENS UPPDRAG

Processgruppens uppdrag är att:

- initiera och förankra ett förhållningssätt enligt SC - en hållbar utveckling som beror av tre ömsesidigt beroende delar (miljö, ekonomiskt och socialt).
- stödja arbetet i de fyra perspektiven

4. ARBETSPERSPEKTIV

SC-konceptet ger en bredare dimension till tidigare arbete med energi- och miljöplaner. Det ger större möjlighet till helhetssyn och ger en tydligare inriktning på arbetet med en hållbar utveckling av Mora. På energiområdet ger samarbetet med Energimyndigheten möjlighet till erfarenhetsutbyte med andra kommuner och möjlighet till kompetensutveckling genom att delta i olika temaområden.

4.1 FÖRHÅLLNINGSSÄTT

SC är i första hand ett förhållningssätt där varje individ och verksamhet har ett ansvar för utvecklingen av Mora. SC ska också ses som ett paraply för alla de enskilt viktiga åtgärder och verksamheter vi utför som samlat leder i en riktning och utgör en del i en större helhet. SC skall identifiera och belysa aktiviteter och mål i energiplanen, miljöplanen, folkhälsoprogrammet, avfallsplanen mfl.

Som stöd skall vi kontinuerligt i vårt arbete ställa oss följande frågor:

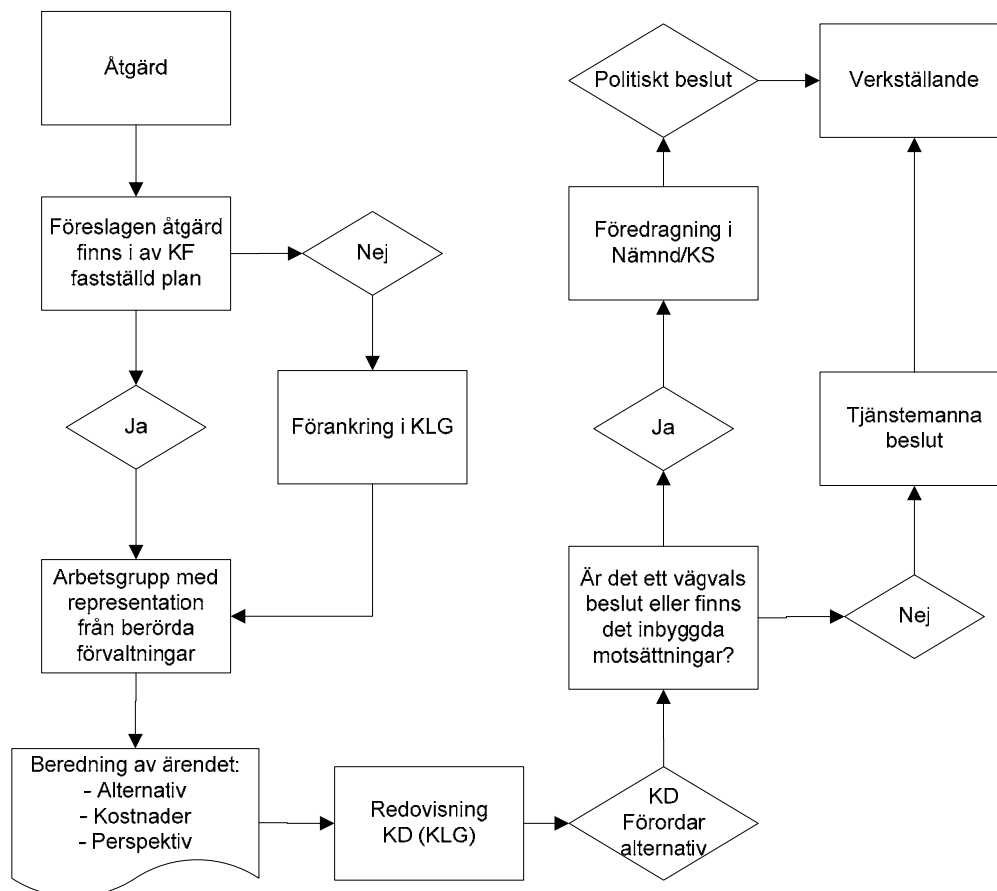
• Hur kan jag bidra till utvecklingen av Mora?	Visions nytta
• Hur kan jag ta ett större ansvar för min och andras hälsa?	Folkhälsa
• Hur kan jag spara energi i min dagliga verksamhet?	Energi
• Hur kan jag bidra till miljöanpassningen av min verksamhet?	Miljö
• Hur kan jag i min verksamhet bidra till ett hållbart Mora?	Hållbar/uthållig

4.3 LÖPANDE ARBETE

För att inte åsidosätta tillfällen som uppstår och som inträffar i ett skede där kommunplanprocessen med sin årliga cykel inte är tillräckligt snabb så måste det under löpande verksamhetsår finnas möjligheter att initiera ett arbete inom ramen för SC.

Detta kan ske inom respektive nämnds ordinarie verksamhet eller också förvaltningsövergripande arbetsgrupper med en specifik fråga eller ett projekt.

Som stöd för att initiera och förankra ett sådant arbete kan nedanstående process användas. Samtidigt så finns processgruppen för SC tillgänglig som resurs och bollplank.

I sista frågerutan så handlar det om att identifiera huruvida det är ett vägvalsbeslut som kan tänkas utgöra någon sorts prejudikat för framtiden eller om det, i våra olika styrdokument, finns en inbyggd motsättning. Det kan ibland finnas en skillnad mellan en politiskt uttryckt vilja och ett fastställt regelverk, detta måste då belysas.

4.4 BESLUTSUNDERLAG

I beslutsunderlag som läggs fram för nämnd, KS eller KF så skall, om ärendet, tangerar något av de områden som sorterar under SC innehålla redovisning av de överväganden som gjorts. Vägval, motiv och konsekvenser skall också tydligt framgå. Allt för att skapa ett så fullödigt beslutsunderlag som möjligt och skapa förutsättningar för beslut som bär mot SC.

Som stöd i framtagande av underlag så kan följande frågor ställas:

1. Är det bra för miljön?
2. Är det bra för hälsan?
3. Är det bra för ekonomin på kort och lång sikt?

5. IDENTIFIERADE FRAMGÅNGSFAKTORER

- Etablera samarbete med flera olika parter t ex andra kommuner, företag och organisationer.
- Omställningen till ett hållbart samhälle skapar nya arbetstillfällen.
- Tydlig kommunikation från första början.
- Involvera invånarna i utvecklingsarbetet.
- Verka för att åstadkomma beteendeförändringar. Detta är troligtvis den största utmaningen och kräver långsiktigt och målinriktat arbete.

6. ARBETSOMRÅDEN 2010 -2012

Sju områden pekas ut i förstudien som särskilt viktiga för en hållbar utveckling av Mora.

1. Öka andelen lokal förnybar energi.
2. Kommunens verksamheter föregår med gott exempel genom att bland annat skapa en hållbar skola, utveckla hållbart byggande och miljöanpassa kommunens bilpark.
3. Skapa en symbol för nya Mora, t ex genom att använda och visa nya energilösningar på kommande nybyggnationer.
4. Kommunikation och marknadsföring.
5. Främja cykling, promenader och folkhälsa.
6. Bidra till att miljöanpassa transportsystemet genom att bland annat utveckla kollektiv-, tåg- och personbilstrafiken.
7. Stimulera lokal produktion av livsmedel och ökad andel ekologiska livsmedel.

Inom ramen för område 5 så har processgruppen identifierat att folkhälsoperspektivet utgör en viktig grund för hållbar utveckling, särskilt när vi utgår ifrån individens ansvar och drivkrafter.

MORAS MILJÖMÅL 2008-2011

DELMÅL I SAMMANFATTNING:**Begränsad klimatpåverkan:**

Mål för klimatpåverkan, energi och transporter ges i energiplanen.

Frisk luft:

- D1 Luftkvaliteten bör vara god.
- D2 Utsläpp av flyktiga organiska ämnen bör minska.

Bara naturlig försurning:

- D3 Mänskligt orsakad försurning bör fortsatt minska.
- D4 Utsläpp av kväveoxider bör minska.

Giftfri miljö:

- D5 Farliga ämnen till luft bör minska.
- D6 Farliga ämnen till avloppsvattnet bör understiga riktvärden och visa minskande trend. Mål för nedlagda deponier och farligt avfall ges i avfallsplanen.

Ingen övergödning:

- D7 2010 bör reningsverken ha en fosforrening som överstiger 95 %. 2020 bör enskilda avlopp ha en miljöbelastning i nivå med nya anläggningar. Även **D4**.

Levande sjöar och vattendrag:

- D8 Värdefulla vatten bör långsiktigt bevaras. 2010 bör hälften av skyddsvärda miljöer ha ett skydd.
- D9 Senast 2010 bör 25 % av skyddsvärda vattendrag ha restaurerats.
- D10 Naturligt förekommande fiskarter bör behålla eller öka sin produktion. Hantering av fisk bör ske så att biologisk mångfald inte påverkas negativt.

Grundvatten av god kvalitet:

- D11 Dricksvattenförekomster för gemensamt behov bör uppfylla gällande normer. Föroreningar i enskilda brunnar bör minska.
- D12 Geologiska formationer för vattenförsörjning bör skyddas och vattenskyddsområden inrättas.

Myllrande våtmarker:

- D13 Samtliga områden i Myrskyddsplanen bör ha ett långsiktigt skydd.

Levande skogar:

- D14 50 % av skogsmarken bör 2010 vara miljöcertifierat alternativt bedrivs med grön skogsbruksplan. Allt skogsbruk bör 2020 bedrivs naturvårdsanpassat.
- D15 6,0–6,5 % av skogsmarken bör 2010 vara skyddad. 12 % bör till 2020 undantas skogsbruk.
- D16 Inga nyckelbiotoper bör avverkas.

Ett rikt odlingslandskap:

- D17 Brukad och hävdad jordbruksmark bör inte minska utan helst öka.
- D18 Ängs- och betesmarksinventeringens områden bör prioriteras.

- D19** Antalet nötkreatur, får och hästar bör öka, liksom inhemska husdjursraser.
D20 Antalet levande fåbodar bör inte minska och värdefulla fåbodemiljöer skötas.
D21 Ekologiska livsmedel till kommunala organisationen ska öka, 2012 till 25 % av kommunala kökens inköpsvärde.
D22 40 % av brukad åker bör 2010 odlas ekologiskt. 2020 bör huvuddelen av växtodling och djuruppfödning vara ekologisk.
D23 2012 bör 15 % av mjölkförsäljningen vara ekologisk. Andra ekologiska livsmedel bör öka. Närproducerade livsmedel bör utgöra en så stor andel som möjligt.

God bebyggd miljö:

- D24** Naturgrus användningen bör kontinuerligt minska.
D25 Radon i skolor/förskolor ska 2010 vara lägre än 200 Bq/m³ luft. Bostäder med för höga radonhalter bör minska.

Ett rikt djur och växtliv:

- D26** Bevarandestatusen för hotade arter bör förbättras.

ENERGIPLAN 2007-2010

DELMÅL TILL 2010

Byggnader

Kommunalt ägda byggnader:

- Tillförd energi ska minska med 10% jämfört med 2005.
- Fossila bränslen för uppvärmning ska i stort sett fasas ut.
- Byggnader med el som huvudsaklig värmekälla ska minska.
- Solenergi ska installeras på minst en byggnad.

Den geografiska kommunen:

- Tillförd energi i byggnader bör vara 10% lägre och fossila bränslen 20% lägre jämfört med 2000.
- Elvärmens bör vara lägre än 2005.
- Antalet fjärrvärmeanslutna byggnader bör öka.

Transporter

Kommunala organisationen:

- Koldioxidutsläppen från tjänsteresor ska minska jämfört med 2005.
- Alla personbilar som köps/ leasas ska uppfylla Vägverkets definition för miljöbilar 2010.
- Den geografiska kommunen:
- Koldioxidutsläppen från transporter bör ha stabiliserats på 1990 års nivå.
- Antalet fordon som drivs med alternativa bränslen bör öka.
- Antalet personresor med kollektiva färdmedel bör öka.

Övrigt

Kommunala organisationen:

- Moraparken och Moravatten ska energieffektivisera.

Den geografiska kommunen:

- Fossila bränslen och energi i industrin bör per producerad enhet minska.
- El för gatu- och vägbelysning ska minska jämfört med 2005.
- Utvinning och produktion av förnybar energi – bioenergi från skog och jordbruksmark, vindkraft, soleenergi mm. – i Mora kommun bör kontinuerligt öka fram till 2010.

MÅL FÖR AVFALLSHANTERING

GEMENSAMMA MÅL I DALARNA

Övergripande mål

Den totala mängden genererat avfall skall inte öka och den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Det övergripande målet bryts ned i fyra fokusområden gällande kommunens ansvar;

- Farligt avfall från hushåll
- Avfallsmängder
- Insamling och behandling
- Nedlagda deponier

Farligt avfall från hushåll

Mätbart mål år 2010 (annat år anges särskilt)

1. Kommuninnevånarna ska ha ökad kunskap, medveten attityd och ändrat beteende gällande farligt avfall jämfört med 2006.
2. Minst 75 % av kommuninnevånarna ska lämna in mycket eller allt farligt avfall till insamlingsystemet.

Avfallsmängder

Mätbart mål år 2010 (annat år anges särskilt)

3. Kommuninnevånare ska ha ökad kunskap, medveten attityd och ändrat beteende gällande uppkomsten av avfall jämfört med 2006.
4. Mängden kärll- och säckavfall samt grovavfall ska understiga 300 kg/invånare.
5. Mängden producentansvarsmaterial i kärll- och säckavfall ska vara minst 10 % lägre jämfört med plockanalys från år 2003. På sikt ska inget producentansvarsmaterial förekomma i kärll- och säckavfallet.
6. Tillståndspliktiga anläggningar ska ha en plan för nyttiggörande av avfall som uppkommit i verksamheten.

Insamling och behandling

Mätbart mål år 2010 (annat år anges särskilt)

7. Minst 75 % av matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.
8. Komposterat och/eller rötat matavfall ska återföras till kretsloppet. Matavfall som ska återföras till åkermark ska vara certifierat enligt vedertagen standard.
9. Energianvändningen för insamling och fjärrtransporter av hushållsavfall ska vara lägre jämfört med 2006.

10. Mängden kärn- och säckavfall samt grovavfall till deponering ska understiga 2005 års nivå.
11. Minst 90 % av fosforföreningarna i avlopp ska återföras till produktiv markanvändning och hålla sådan kvalitet att det kan användas på åkermark.

Nedlagda deponier

Mätbart mål år 2010 (annat år anges särskilt)

12. Nedlagda deponier under kommunalt ansvar ska vara riskklassificerade och införda i MIFODatabas senast år 2007.
13. Nedlagda deponier under kommunalt ansvar som påverkar eller utgör betydande hot för vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda gällande åtgärdsbehov.

Mål för Mora kommun utöver de regionala målen

Mätbart mål år 2010 (annat år anges särskilt)

14. Andelen fossila bränslen till avfallstransporter bör minska i samband med ny upphandling av renhållningsentreprenad år 2009.
15. Senast år 2008 ska tillgängligheten för allmänheten till återvinningscentral förbättras.
16. Senast år 2010 ska en ”ny” återvinningscentral anläggas på Kråkbergs Återvinningscentral. Den nya återvinningscentralen ska utformas på ett sätt som tydligt uppmuntrar till återbruk och materialåtervinning.
17. Senast år 2007 ska fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial ske på kommunala arbetsplatser.
18. Information ska spridas så att alla når ett högt sorteringsutbyte av matavfall, farligt avfall och producentansvaravfall samt en hög kvalitet på sorteringen.
19. År 2010 ska villaabonnenter ha följande abonnemangsfördelning
minst 50 % abonnemang hemkompost
högst 2 % abonnemang blandade hushållssopor
20. År 2010 ska flerbostadshushåll (i lägenheter) ha följande fördelning avseende abonnemang
minst 5 % lägenheter med abonnemang hemkompost
högst 5 % lägenheter med abonnemang blandade hushållssopor
21. Deponiområdet i Kråkberg ska avslutas i enlighet med EU:s avfallsdirektiv senast år 2008.
22. Antalet återvinningsstationer i Mora kommun ska inte minska jämfört med år 2006.
23. Alla fastighetsägare som nyttjar sina fastigheter ska ha ett renhållningsabonnemang för hushållsavfall.

FOLKHÄLSOPROGRAM 2010 - 2012

INRIKTNINGSMÅL

1. Delaktighet och inflytande i samhället

- Varje kommuninvånare ska ta ansvar för sin egen livssituation.
- Skapa möjlighet till eget ansvar och delaktighet i beslut som påverkar individens egen vardag.
- Alla ska kunna ta del av verksamhet och service i kommunen utan att hindras av bristande tillgänglighet.

2. Ekonomiska och sociala förutsättningar

- Stödja möjligheter till flexibelt lärande t.ex. distansstudier
- Verka för att skapa goda studiemiljöer för att höja elevernas baskunskaper.

- Bedriva ett aktivt brottsförebyggande arbete.
- Verka för att kommunvånarnas, i synnerhet ungdomarnas, väg till arbete möjliggörs.

3. Barns och ungas uppväxtvillkor

- Stärka förskolans och skolans arbete genom utbildning i livsstilsfrågor och hälsofrämjande arbete, så att hälsan hos barn och unga utvecklas såväl fysiskt som psykiskt, socialt och intellektuellt.
- Främja föräldraskap genom olika former av föräldrastöd för att grundlägga ett gott samspel mellan föräldrar och barn.
- Erbjud barn och ungdomar möjlighet att delta i kultur- och föreningslivet.

4. Hälsa i arbetslivet

- Skapa möjligheter för så många som möjligt att träda in, kvarstå och utvecklas i arbetslivet.
- Stimulera arbetsgivare, fackliga organisationer och medarbetare till att aktivt arbeta för hälsa och välbefinnande.

5. Miljöer och produkter

- Verka för god resurshushållning och en långsiktigt hållbar utveckling.
- Bedriva ett skadeförebyggande arbete och därigenom minska antalet skador och olycksfall.

6. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård

- Hälso- och sjukvård skall genomsyras av ett hälsofrämjande och förebyggande synsätt.
- Stärka patientens förmåga att ta ansvar för sitt hälsotillstånd.
- Stimulera till ökad fysisk aktivitet och hälsofrämjande vanor som ett alternativ till medicinering.

7. Skydd mot smittspridning

- Skapa och upprätthålla goda rutiner för att motverka smittspridning och sjukdom.

8. Sexualitet och reproduktiv hälsa

- Alla ungdomar ska ges förutsättningar att göra kloka fria val för samlevnad och sexualitet.
- Minimera antalet oönskade graviditeter.
- Motverka våld och övergrepp i nära relationer

9. Fysisk aktivitet

- Inom förskola och skola erbjuda eleverna daglig fysisk aktivitet inom ramen för skoldagen.
- Utveckla samarbetet mellan skolan och lokala idrottsföreningar.
- Skapa förutsättningar för fysisk aktivitet riktad till äldre och funktionshindrade.
- Vidareutveckla möjligheter att ta sig fram till fots, på cykel och med kollektivtrafik.
- Hälso- och sjukvården ska vid behov uppmana patienter till fysisk aktivitet.
- Ge kunskap och information till medborgarna om värdet av regelbunden daglig fysisk aktivitet.
- Förbättra tillgänglighet till grönområden samt tätortsnära skog och utveckla säkra bostadsområden för spontan lek, rörelse och friluftsliv.

10. Matvanor och säkra livsmedel

- Förebygga övervikt.

- Stimulera till god matkultur i hemmet, förskolan, skolan, skolcafeterior, fritidsgårdar och på arbetsplatser.
- Skapa förutsättningar för bra matvanor bland äldre.
- Ge stöd och information till nyblivna föräldrar.

11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

- Stödja kommuninvånare att avstå tobak, alkohol och andra droger.
- Erbjuder drogfria ungdomsmiljöer.
- Öka föräldrautbildningen för att främja föräldraskap.
- Ingen alkohol, tobak eller andra droger ska förekomma under graviditeten.

AVSIKTSFÖRKLARING
UTHÅLLIG KOMMUN

1 (5)

Datum
2008-06-26

2007/288 4100

Avsiktsförklaring gällande programmet

Uthållig kommun

– med energin som språngbräda

Mora kommun och Statens energimyndighet har idag undertecknat denna avsiktsförklaring gällande samarbete inom ramen för programmet Uthållig kommun. Avsiktsförklaringen har upprättats i två exemplar. Detaljer om samarbetet framgår nedan.

Torsdagen den 26 juni 2008

.....

Peter Helander
Kommunstyrelsens ordförande
Mora kommun

.....

Tomas Kåberger
Generaldirektör
Statens energimyndighet

1. Bakgrund

Kommunens förutsättningar

Klimatfrågan har under de senaste åren fått påtaglig uppmärksamhet. Den får konsekvenser för alla. Kommunerna står inför stora utmaningar inom energi- och miljöområdet. Samtidigt införs EU:s energitjänstdirektiv, vilket ställer speciella krav på den offentliga sektorn att vara både föredöme och föregångare när det gäller energieffektivisering.

Kommunerna kan bidra till det globala och nationella klimatarbetet genom en långsiktig och systematisk hantering av energi på lokal nivå i den kommunala verksamheten. I översiktsplaneringen sätts ramarna för det framtida samhällets struktur och energianvändning. Alla kommuner hanterar energi i sin dagliga verksamhet, i kommunala transporter, i kommunala fastigheter, i kommunala verksamheter samt i relationer med det lokala näringslivet och medborgarna. Där medverkar de statligt delfinansierade kommunala energi- och klimatrådgivarna. En långsiktig och systematisk hantering av energifrågorna ger positiva värden för de som bor och verkar i kommunen i form av bl.a. en bättre miljö, minskade kostnader och ökad attraktionskraft.

Energimyndighetens förutsättningar

Energimyndigheten är statens sektorsmyndighet för energifrågor med uppdraget att skapa förutsättningar för att nå de energipolitiska målen. Det handlar bland annat om en ekologiskt och ekonomiskt hållbar samt trygg energiförsörjning där användningen har så låga effekter som möjligt på hälsa, miljö och klimat.

Framgång genom samverkan

”Uthållig kommun – med energin som språngbräda” är ett program där Energimyndigheten kompletterar deltagande kommuners eget arbete för en uthållig utveckling genom att lyfta fram energiperspektivet i olika delar av den kommunala verksamheten. Härigenom påverkas den kommunala verksamheten direkt. Övriga delar av lokalsamhället, som näringsliv, organisationer och de enskilda medborgarna, påverkas indirekt.

Programmet Uthållig kommun genomför aktiviteter som kunskapsspridning, samverkan och nätverksbyggande i syfte att använda energianvändningen som utgångspunkt för att förändra samhället så att det blir ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart.

Programmet har i en första fas omfattat 5 pilotkommuner. Det är under utveckling till en ny fas som innebär att ett större antal kommuner erbjuds att delta. Målet är att initiera verksamhet och stimulera ett långsiktigt förhållningssätt till energi- och klimatfrågorna bland ingående kommuner som fortgår även efter det att

Energimyndighetens samarbete med kommunerna i denna programperiod avslutats 2011.

2. Överenskommelse om samverkan

Mot den bakgrunden har parterna valt att ingå en överenskommelse om samverkan inom ramen för programmet Uthållig kommun. Samverkan innebär att kommunen genom sitt deltagande ges tillgång till nätverk, kompetens, kunskap och resultat som kommer fram inom programmet mot att genomföra egna aktiviteter inom olika verksamhetsområden vars resultat sprids till andra kommuner som deltar i programmet (idag och senare).

De verksamhetsområden som för närvarande kan förutses är dels generell energieffektivisering och dels energirelaterad sakkunskap inom kommunala ansvarsområden som:

- Fysisk planering
- Kommunens fastigheter/lokaler och bostadsbestånd
- Planering och organisation inför kriser i el- och värmeförsörjningen
- Näringslivsutveckling i samverkan med andra berörda parter
- Trafikplanering, främst kommunens transporter och kollektivtrafik
- Kommunalteknisk försörjning
- Skola
- Energiplaner

I sitt löpande arbete med energi- och klimatstrategier utvecklar kommunen de frågeställningar inom ovanstående områden som är relevanta och som ges prioritet med hänsyn till lokala förutsättningar. Samverkan inom ramen för Uthållig kommun fokuseras på frågor som kommunen önskar ska ingå och som överensstämmer med bl a inriktning, ambitioner och andra kommuners val av prioriterade aktiviteter. Energimyndighetens och kommunens normala roller och ansvar ska vara vägledande och en utgångspunkt för vilka frågor som ska ingå i samverkan.

Avsiktsförklaringen innebär att programmet genomförs i enlighet med nedanstående intentioner:

1. Programmet bygger på kommuners egna initiativ med skilda förutsättningar och strategier i uthållighetsarbetet.
2. Programmet präglas av en helhetssyn där energifrågan integreras i den kommunala verksamhetens olika delar, inklusive kommunala bolag.
3. Programmet är väl politiskt förankrat.
4. Programmet bygger på samverkan mellan olika förvaltningar och mellan kommunen och andra aktörer som näringsliv, myndigheter och organisationer.
5. Programmet leder till erfarenhetsutbyte mellan deltagande kommuner.
6. Programmet leder till långsiktig verksamhet inom kommunen som bedrivs även efter att denna programperiod avslutats.

7. Programmet kompletterar och förstärker kommunens övriga pågående utvecklingsarbete.

3. Parternas åtaganden

Energimyndighetens åtagande

Myndighetens åtagande består i att skapa kommunikationskanaler och mötesplatsen Uthållig kommun så att alla aktörer kan få och ge information, utbyta erfarenheter, presentera resultat, få tillgång till kunskap och kompetens på ett effektivt sätt under programperioden. I det ligger också att i nära dialog med deltagande kommuner fånga upp frågeställningar som utvecklas under programmets genomförande och där så är möjligt föra in dem i programmet.

Inom ramen för programmet ska Energimyndigheten:

- Driva det samlade programmet på övergripande nivå.
- Utse kontaktperson gentemot deltagande kommun.
- Förse deltagande kommuner med verktyg, tex en handbok.
- Föra ut myndighetens samlade kompetens inom utvalda områden till deltagande kommuner.
- Bistå deltagande kommuner med kunskap och kanaler för kompetensutveckling.
- Anordna gemensamma aktiviteter.
- Initiera gemensamt arbete, t.ex inom utvalda temaområden.
- Bistå deltagande kommuner så att den samlade kunskapen utnyttjas samt att resultat och effekter samlas och görs tillgängliga.
- Svara för en samlad information gentemot externa parter om programmet och dess resultat.

Kommunernas åtagande

Kommunens övergripande åtagande är att skapa ett långsiktigt förhållningssätt till de verksamhetsområden som ingår i Uthållig kommun, genomföra aktiviteter och redovisa utfallet samt delta aktivt i Uthållig kommuns nätverk.

Kommunen åtar sig att efter överenskommelsens undertecknande på lämpligt sätt politiskt förankra och fastställa en *energi- och klimatstrategi* med mål och tidsatt handlingsplan som inkluderar de aktiviteter som ingår i Uthållig kommun.

Inom ramen för samverkan åtar sig kommunen att:

- Utse kontaktperson för programmet.
- Dokumentera kommunens aktiviteter och processer.
- Årligen samt vid programperiodens slut redovisa utfallet av de aktiviteter som omfattas av Uthållig kommun inklusive förslag till kompletterande aktiviteter i en *årsrapport*.
- Bistå med kunskapsspridning och redovisning av goda exempel till andra kommuner och Energimyndigheten.

Den första *årsrapporten* innehåller en redovisning av den fastställda *energi- och klimatstrategin* samt en lägesbeskrivning av relevanta områden i kommunen innan arbetet med Uthållig kommun inleddes. Redovisning av utfallet ska göras i jämförelse med situationen innan arbetet påbörjades.

Årsrapporten ska lämnas senast den 31 januari till Energimyndigheten och redovisa de väsentliga aktiviteterna som vidtagits med avseende på kunskapsspridning, samverkan och nätverksbyggande. Den ska också redovisa vilka kvantitativa och kvalitativa mål för energieffektivisering som satts på kommunal nivå och i vilken utsträckning dessa mål nåtts samt vilka effekter som uppnåtts i förhållande till läget innan programmet startades.

Efter avslutad programperiod kan kommunen välja att i form av så kallad *nestor* bistå andra kommuner med kunskap och vunna erfarenheter.

4. Resultatspridning

Energimyndigheten och kommunen har ett gemensamt intresse av att information om verksamheten och dess resultat sprids till andra. Ansvaret för resultatspridning ligger hos bägge parter. I materialet ska framgå att det framkommit som en del av Energimyndighetens program Uthållig kommun.

5. Giltighetstid

Överenskommelsen omfattar tiden från avsiktsförklaringens undertecknande och längst fram till den 30 juni 2011. Om någon av parterna vill upphöra fullföljandet av innehållet i avsiktsförklaringen ska den andre parten skriftligen underrättas minst sex månader i förväg. Skäl till hävande kan vara att en part inte uppfyller sina åtaganden eller av andra skäl önskar lämna samverkan.